

Fragment extret del pròleg d'Antoni Dalmau i Ribalta de la guia "El Camí dels Bons Homes, topoguaia de la ruta dels càtars de Berga a Montsegur (nou tram amb sortida de Solsona fins a Gósol. 2ª edició). Editorial Altaïr. 2003.

Durant molt i molt de temps, la serralada del Pirineu ha estat una mena de barrera infranquejable, un mur de separació entre els catalans d'una banda i l'altra, o entre els catalans i els occitans. La frontera divisòria entre els dos estats veïns ha actuat massa sovint com un obstacle relativament insuperable, com una ratlla gruixuda que marcava la ignorància mútua entre pobles tanmateix germans.

Darrerament, però, les noves comunicacions per carretera i la construcció d'un autèntic projecte europeu han començat a esquerdar la rigidesa de la frontera i del mur, i els ciutadans i les institucions dels dos costats de la ratlla han començat a desbrossar el camí d'una col·laboració efectiva que, amb el pas del temps, ens permetrà sens dubte de poder-nos conèixer molt millor.

I, tanmateix, això no havia estat sempre d'aquesta manera. Hi hagué un temps, enllà de la nit de la història, en què la comunicació entre els dos costats de la serralada pirinenca era més fàcil i més franca. Podem trobar-ne testimoniatges de tota mena, des dels vincles de vassallatge feudal fins a la veu compartida dels trobadors, des dels lligams econòmics de tot ordre fins al recorregut anual dels ramats pels camins de transhumància. En aquella època medieval, la gent de les valls de l'Arièja o de l'Aude parlaven simplement dels colls quan es referien a la serralada que els separava de la terra catalana i que tan fàcilment travessaven...

I les idees, també, és clar. Circulant d'un costat a l'altre, amb la naturalitat d'un veïnatge tan proper i d'unes llengües germanes que no presentaven problemes de comprensió. I, entre aquestes idees, també totes aquelles noves doctrines religioses de l'època medieval que, apartant-se del camí de corrupció de l'Església catòlica, volien retornar al missatge autèntic de l'evangeli de Jesús i oferien al poble creient una via singular de salvació.

Ja ho sabem: Occitània, terra d'intercanvis comercials i d'una cultura renovada, va ser el focus principal d'aquestes idees herètiques que uns homes barbuts, vestits amb un senzill hàbit de burell i practicants d'una rígida moral de conducta, predicaven per les places de les viles noves i per les cruïlles dels camins. Uns homes i unes dones que, paradoxalment, coneixem amb el nom de càtars, una de les diverses designacions pejoratives amb què van anomenar-los aquells qui, en vista de la perillosa expansió de la seva doctrina, van perseguir-los després amb una ferocitat que encara avui ens esborrona.

Ben mirat, parlem de tres segles escassos (XII, XIII, XIV), d'un pas terriblement fugaç per la terra occitana i per la història. Un instant relativament efímer de glòria i, de seguida, un mètode d'extermini –la croada i la inquisició– que, després d'unes quantes dècades de persecució i de vida clandestina, va acabar esborrant literalment la presència i el rastre dels càtars. I, tanmateix, és un episodi de tal força i de tal intensitat que els homes i les dones del nostre temps, perduts sovint en la incertesa d'un temps de crisi i de canvi, se senten estranyament fascinats pel destí tràgic d'aquells bons homes d'ara fa set o vuit segles.

El Camí dels Bons Homes ressegueix aquest rastre. Partint de les empremtes que la història ens ha deixat en una banda i altra del Pirineu, descobreix un paisatge extraordinari, mostra una ruta turística realment atractiva i, sobretot, obre una porta de contacte i de coneixença entre la gent de Catalunya i d'Occitània. D'aquesta manera, l'evocació d'un passat compartit i la descoberta d'un territori d'una bellesa excepcional confereixen a aquest recorregut turístic un caràcter singular que crida poderosament la nostra atenció i que ens convida a emprendre, il·lusionats, aquest camí.